

**UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”
FACULTATEA DE ȘTIINȚE POLITICE, ADMINISTRATIVE ȘI ALE
COMUNICĂRII**

**TEZĂ DE DOCTORAT
REFERAT ÎN LIMBA ROMÂNĂ**

– Domeniul Filologie –

**VIATA MUZICALĂ A CLUJULUI
ÎN OGLINDA PRESEI MAGHIARE
(1970–2010)**

**Kolozsvár (komoly)zenei élete a magyar sajtó tükrében
(1970–2010)**

**Coordonator științific:
Prof. univ. Dr. CSEKE Péter**

**Doctorand:
(CSEH) KULCSÁR Gabriella Ida**

**Cluj-Napoca
2014**

Cuvinte cheie: *tipologia genurilor jurnalistice, critica și cronica muzicală, principii estetice, analiza textelor, analiză comparată, analiza narativelor muzicale, statistică, investigarea insituțională, reflecții asupra vieții muzicale, premise istorice, context social, oraș al muzicii, concluzii*

Structura

În baza studierii unei literaturi de specialitate adusă la zi și a unei documentații – sursele căreia sunt cuprinse în bibliografia și anexele prezentei teze –, structura este alcătuită din patru capitole mari cu numeroase subcapitole și paragrafe precedate de *Introducere* și urmate de *Concluzii*.

Primul capitol – *Preliminarii teoretice* investighează aprofundat – pe baze teoretice – principalele aspecte ale tradițiilor criticii muzicale profesioniste vest-europene, pe cele din Ungaria și din țara noastră focusând observațiile concrete precum și concluziile capitolului asupra vieții muzicale clujene.

Capitolul II – *Metode de cercetare* cuprinde sistematic componentele metodologiei de cercetare.

Capitolul III – *Critica în viața muzicală – viața muzicală în critică* cuprinde rolul scrierilor muzicale, în special critica și cronica muzicală, în arta interpretativă. Am avut în vedere activitatea criticilor muzicali de renume. Am urmărit, prin cronici și critici, varietatea vieții muzicale clujene în perioada amintită.

Capitolul IV – *Reflecții în critici și cronici asupra vieții muzicale clujene, între anii 1970–2010* evidențiază similitudinile și diferențele manifestate în viața muzicală clujeană înainte și după 1989.

Concluzii

*

Menționăm că teza de doctorat conține 505 pagini, din care *Introducerea* conține 3 pagini, *Preliminariile teoretice* 45 pagini, *Metodele de cercetare* 8 pagini, *partea analitică* se extinde la 343 pagini, *concluziile* 7 pagini, *bibliografia* 52 pagini, și *anexa* 41 pagini.

Cuprins rezumativ

Introducere	7
I. Preliminarii teoretice	10
I. 1. Tradițiile criticii muzicale profesioniste vest-europene, ungurești, românești și clujene	10
I. 2. Principii estetice ale criticii muzicale	30
I. 3. Dimensiunile analitice ale criticii muzicale	44
II. Metode de cercetare	55
III. Critica în viața muzicală– viața muzicală în critică	63
III. 1. Aspecte din istoria criticii muzicale clujene	63
III. 2. Personalități de marcă ale criticii muzicale clujene, între anii 1970–2010	77
III. 3. Premise istorice, contexte sociale	97
IV. Reflecții în critici și cronici asupra vieții muzicale clujene, între anii 1970 și 2010	240
IV.1. Muzica simfonică	240
IV.2. Festivaluri	261
IV. 3. Muzica de cameră	274
IV. 4. Opera	287
IV. 5. Renașterea muzicii vechi	335
IV. 6. Gale aniversare, după înlăturarea dictaturii	346
IV. 7. Concerte de orgă (după 1989)	355
IV. 8. Muzica contemporană – muzica viitorului	365
IV. 9. Școala: „leagănul” vieții muzicale	386
IV. 10. Arpeggione – și editarea partiturilor compozitorilor maghiari din Cluj	399
Concluzii	406
Bibliografie	413
Anexă: Cronica muzicală în imagini	465

În 1977, cu ocazia absolvirii Conservatorului de Muzică – actual Academia de Muzică „Gh. Dima” din Cluj-Napoca – lucrarea mea de diplomă a avut ca subiect de cercetare „Filarmonica Transilvania”, instituție muzicală care, în acel an, se apropia de sărbătorirea a unui sfert de veac de existență.

În 1998, am fost solicitată de către redacția cotidianului *Szabadság* de a publica critici și cronici despre evenimentele muzicale din oraș, această colaborare menținându-se și în prezent. Astfel, cred că nu-i de mirare, că din viața culturală clujeană cel mai mult m-au interesat similitudinile și deosebirile între trecutul și prezentul vieții muzicale.

În 1998, a apărut – la editura pentru tineret „Tinivár”, Cluj-Napoca – cartea mea intitulată *Zene és játék (Jocuri și muzică)* în care, în capitolul intitulat *Kolozsvár zenei múltja és jelene (Trecutul și prezentul muzical al Clujului)* – am încercat să enumăr în ordine cronologică aspectele esențiale din viața muzicală a Clujului, aspecte de care „orașul comoară” se poate mândri. Capitolul respectiv m-a îndemnat la o cercetare și o abordare mai detaliată a temei.

Lucrarea mea actuală parcurge un drum de pionierat, privind cercetarea vieții muzicale clujene în perioada 1970–2010, deoarece despre această temă – în limba maghiară – încă n-a apărut niciun studiu aprofundat, sistematizat. Cu toate că perioada propusă pentru cercetare (1970–2010) – prezentând un teren foarte ramificat și diversificat – neputând cuprinde toate aspectele vieții muzicale clujene în complexitatea lor nici în momentul de față, consider că teza mea de doctorat bazată pe o cercetare științifică poate constitui un punct solid de pornire pentru continuarea și extinderea cercetării.

Subiectul tezei de doctorat: aspectele vieții muzicale clujene în oglinda presei maghiare, între anii 1970–2010, în contextul premiselor istorice și socio-culturale.

Obiectivele:

- argumentarea procesului continuu de creare și de păstrare a valorilor culturale în viața muzicală clujeană, în perioada 1990–2010.
- dovedirea persistenței valorilor culturale și muzicale, în pofida crizei politice și economice actuale.
- urmărirea cu atenție deosebită a schimbărilor pozitive sau negative care s-au petrecut în viața culturii muzicale maghiare din Cluj.

- obiectivul principal al cercetării reprezintă justificarea științifică a transformărilor pozitive care s-au produs în viața muzicală a Clujului, după evenimentele din 1989.

Presupoziția: Evenimentele din decembrie 1989 și schimbările socio-politice care au urmat au schimbat radical mentalitatea oamenilor. Descătușarea spirituală a fost însoțită și de efecte negative, în care domină orientarea spre bani, spre existența materială luxoasă, spre dorința de putere. Cu toate că această patimă după „high-life” are un efect malefic asupra creării și îngrijirii valorilor spirituale, presupun că, și în continuare, cultura (muzicală) rămâne o cerință indispensabilă în societate.

Întrebări de cercetare:

- a) În lumea mass-mediei electronice – care câștigă teren tot mai mare –, ne întrebăm: este nevoie, oare și de presa muzicală?
- b) Urmărește în suficientă măsură presa locală maghiară evenimentele muzicale de după 1989?
- c) În ce fel contribuie presa maghiară clujeană la salvarea valorilor vieții muzicale din trecut?
- d) Cum se conturează, în oglinda paletelor genurilor jurnalisticii muzicale, imaginea vieții muzicale prezente și de viitor? Clujul poate fi numit un „oraș al muzicii” ?

Metode de cercetare

Cercetarea vieții muzicale clujene în oglinda presei maghiare din perioada 1970–2010 nu este posibilă fără cercetarea scrierilor de specialitate și a articolelor muzicale. Disertația mea prezintă o contopire a istoriei presei maghiare din Cluj, cu istoria muzicii locale. Confruntând diversitatea genurilor jurnalisticii generale cu scrierile muzicale, am ajuns la concluzia, că acestea din urmă corespund tipologiei jurnalisticii, diferențele constând numai în subiect și terminologia de specialitate. Comparând articolele muzicale destinate revistelor de specialitate și cele scrise pentru publicarea lor în cotidiene, constatăm că aspectul științific și terminologia de specialitate sunt indispensabile pentru ambele genuri, diferența manifestându-se în stilul de

exprimare. Articolele bazate pe o analiză științifică riguroasă sunt scrise de către muzicologi pentru cititorii cu studii aprofundate în muzicologie, pe când cerințele primordiale ale criticii muzicale destinate publicului meloman – fără studii superioare muzicale – se axează pe o informație corectă, cu exprimare pe înțelesul tuturor cititorilor.

Asemănător literaturii de specialitate în limba română, am căutat conexiunile între muzicologie și critică, între istoria muzicii, cronica și critica muzicală. Criteriile de diferență constatate prin *metodele comparative* le-am sistematizat într-un tabel.

Cercetând viața muzicală clujeană din perioada 1970–2010, am urmărit raportarea presei locale la tradițiile criticii europene și din țară. Astfel, am ajuns la concluzia că, deja la începutul secolului al 19-lea, atât scrierile de specialitate muzicale din Ungaria și România, cât și cele clujene s-au alăturat tradițiilor vest-europene din Germania, Austria, Franța și Anglia, reprezentate prin personalitățile recunoscute ale criticii: Carl Maria von Weber, Robert Schumann, E. T. A. Hoffman, Eduard Hanslick, Hector Berlioz, G.B. Shaw și alții.

În cercetarea revistei *Művelődés* și al ziarului *Igazság/Szabadság*, am folosit metoda *sondajului profund* și am analizat următoarele stagioni muzicale, în context istoric: 1970/1971, 1974/1975, 1985/1986, 1989/1990, 2000/2001, 2006/2007 și 2010/2011.

Spicuind din criticile altor stagioni, am încercat să completez istoria evenimentelor și a instituțiilor muzicale. Cu scopul de a adăuga mai multe informații referitoare la viața concertistică și istoria instituțiilor, am folosit și articolele apărute în revistele, periodicele și ziarele din țară și străinătate. Referirile la materialul bibliografic și eventualele informații suplimentare sunt prezentate în subsolul paginilor.

Metodele de cercetare combină:

- analiza textelor
- analiză comparată
- analiza narativelor muzicale
- statistică
- investigarea insituțională

Ele au servit:

- la redarea cronologică și în context istoric a evenimentelor muzicale clujene.

- la completarea istoriei instituțiilor muzicale precum și a informațiilor referitoare la dezvoltarea istoriei presei maghiare locale, privind critica muzicală.

Ziarul *Igazság/Szabadság* este cotidianul clujean care s-a ocupat și se ocupă, în permanență și cu perseverență, de diferitele aspecte ale vieții muzicale locale.

Prin cele 875 de articole muzicale cercetate în ziarul local amintit și alese prin sondaj profund, am urmărit următoarele aspecte:

1. *Procentul genurilor jurnalistice cu subiect muzical* – critica, cronica, avanpremieră, știrile, interviurile, recenziile etc. – apărute în cotidianul amintit înainte și după evenimentele din 1989.

2. Distribuția genurilor publicistice în ceea ce privește *cronica evenimentelor și instituțiilor muzicale și analiza vieții muzicale prin comentarii critice.*

3. *Prezența cronicarilor* – prin informare obiectivă – și a *criticilor muzicali* – prin analize estetice – înainte și după 1989.

4. *Genurile jurnalisticii (muzicale)*, în ce măsură ele oglindesc diversitatea vieții muzicale referitoare la:

- *instituțiile muzicale* (Opera Națională Română, Opera Maghiară, Filarmonica „Trasilvania”, Academia de Muzică „Gh. Dima”, Liceul de Muzică „Sigismund Toduță”, bisericile, galeriile de artă, școlile confesionale, sala „Tonitza” a Muzeului de Artă, sala „Redut” a Muzeului Etnografic, Casa Memorială Györkös Mányi Albert etc.
- *genurile muzicale* (simfonic, vocal-simfonic, scenice – operă, operetă, musical, balet –, muzică de cameră, muzică veche, muzică contemporană, muzica a cappella/cor, orgă, precum și cele referitoare la educația muzicală și editarea partiturilor.
- *analiza cantitativă* a știrilor, avanpremierelor, interviurilor și a criticii raportate la instituțiile și genurile muzicale.
- prin *analiză comparată*, am scos în evidență acele schimbări radicale din viața muzicală clujeană care s-au produs după eliberarea de sub opresiunea unei ideologii totalitare a dictaturii comuniste, cu precădere, în ceea ce privește educația muzicală în limba maternă și comemorările/sărbătorile atât religioase – Crăciun, Paște, Rusalii – cât și cele menite pentru păstrarea identității culturale.

- prin metoda *cronicii descriptive*, am urmărit evenimentele cele mai semnificative ale vieții muzicale între anii 1970– 2010.
- *statistica* se bazează pe cele 875 de articole din cotidianul *Igazság/Szabadság*, referitoare la stagiunile sus-amintite, argumentate și prin grafice.
- confirmarea sau negarea presupuzițiilor au fost sistematizate în *Concluziile finale*.
- *Anexa* intitulată „*Cronica muzicală în imagini*” cuprinde colaje în strânsă legătură cu tema disertației.

Prin *analiza textelor/a narativelor muzicale, analiza comparată și cea statistică*, reflecțiile mele asupra vieții muzicale clujene au urmărit următoarele aspecte:

- *Portretul marilor personalități ale criticii muzicale maghiare*: Francisc László, István Rónai, Péter Vermesy, Ede Terényi.
- *Viața simfonică*: Filarmonica clujeană, prezența soliștilor din țară și străinătate, orchestre invitate de peste hotare și prezența orchestrei filarmonicii clujene pe scenele din Europa, promovarea tinerelor talente, premiere vocal-simfonice religioase.
- *Festivaluri*: Toamna Muzicală Clujeană, Festivalul Mozart, Festivalul și Concursul Internațional „Sigismund Toduță”, Festivalul Internațional de Chitară Transilvania, Festivalul de Cameron (muzică de cameră), Festivalul de muzică barocă „La Stravaganza”.
- *Muzica de cameră*: Orchestra de Cameră a Filarmonicii „Transilvania”, Cvartetul Napoca, Cvartetul Transilvan, Cvartetul Concordia, Ansamblul de Percuție al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”, duo-ul Monica Noveanu–Buzás Pál și muzica pentru pian la patru mâini, Cvartetul Arcadia, Ansamblul Napocelli 12 violoncele.
- *Opera Maghiară*: premiere, opera-opereta-musicalul, operele lui Erkel Ferenc, Zilele comemorative „Bartók și Kodály”, arta contemporană pe scena Operei Maghiare (opere, musicaluri, balet).
- *Opera Națională Română* în presa maghiară, colaborări cu Opera Maghiară.
- *Renașterea muzicii vechi*: Collegium Musicum Academicum, Ansamblul Transylvania Barokk, Musica Antiqua, Flauto Dolce, Schola Gregoriana Monostorinensis.

- *Gale aniversare*, după 1989.
- *Concertele de orgă*, după 1989.
- *Muzica contemporană – muzica viitorului*: muzica contemporană în viața copiilor, Pro Camera, Ars Nova, Antifonia, Festivalul „Cluj Modern”.
- *Școala* – „leagănul” educației muzicale.
- *Arpeggione* – și editarea partiturilor compozitorilor maghiari clujeni.

Pe lângă *bibliografia primară* provenită din presa maghiară, m-am folosit de afișele și de programele de sală ale concertelor și spectacolelor de operă, de memoriile muzicienilor, de înregistrările CD și DVD ale unor concerte/spectacole și am făcut referiri la informații culese în cadrul convorbirilor cu personalitățile muzicale clujene. Pe alocuri, unde am socotit că bibliografia în limba maghiară a fost insuficientă/incompletă, am apelat la informațiile din presa română.

În totalitate, *am analizat 2015 scrieri muzicale din toate genurile jurnalistice* – din acestea 875 au fost folosite pentru statistică – prin care am reușit să redau atmosfera și nivelul artistic *al celor 1650 de concerte și spectacole clujene din diferitele instituții muzicale*.

Concluzii

a) Viața muzicală a prezentului poate fi înțeleasă numai prin cercetarea și cunoașterea trecutului muzical. Viața muzicală a unui oraș, a unei regiuni, a unei țări, într-o anumită perioadă a istoriei muzicii, poate fi reconstruită științific doar printr-o gândire și analiză critică a scrierilor muzicale.

Am convingerea că scrierile muzicale au un rol aproape la fel de important ca și arta interpretării. Artă interpretării muzicale este strâns legată de momentul satisfacției din timpul audiției, deci fiecare interpretare devine unică și nerepetabilă. Astfel, dacă evenimentul muzical rămâne fără răsunet în presă, satisfacția interpretării mai persistă în amintire o vreme, dar pe urmă se uită. Precum nici în lumea modernă de azi nu este posibil să se facă înregistrări audio sau video despre fiecare concert sau spectacol, recital sau concert de orgă, doar criticile și cronicile sunt cele care vor asigura documentarea potrivită pentru cercetarea

evenimentelor/produțiilor muzicale organizate în diferitele instituții. Pentru cercetătorii istoriei muzicii, scrierile muzicale constituie dintotdeauna bibliografia primară.

Deoarece nu toată lumea dispune de ghiduri de operă sau concerte, critica muzicală poate juca un rol important în informarea și educarea muzical-estetică a publicului meloman. Critica scrisă cu profesionalism oferă informații utile despre compozitor și lucrare, analizează și apreciază interpretarea, așa încât cititorul să-și formeze o imagine adecvată, corespunzătoare despre evenimentul muzical al cărui participant a fost. Critica este așteptată atât de interpreți, cât și de compozitori, de regizori, coregrafi, designerii de decor și costume, deoarece – pozitivă ori negativă – ea poate influența actul creativ-artistic. Pentru interpreți, satisfacția succesului și critica „imediată” se manifestă în aplauzele și ovațiile publicului, pe când o critică constructivă, scrisă de un critic apreciat profesional, constituie un *feed back* care poate avea importanță decisivă în carieră, deschizând noi perspective.

b) Viața concertistică a Clujului după evenimentele din 1989 s-a accelerat, s-a îmbogățit. Evenimentele muzicale s-au înmulțit și deseori se întâmplă că se suprapun. În lipsa unei reviste de specialitate muzicală în limba maghiară, cotidianul *Szabadság* și-a asumat răspunderea de a fi la zi cu informarea cât mai detaliată a evenimentelor muzicale din oraș. Totuși nefiind de profil, și din lipsa spațiului, nu poate să cuprindă toate aspectele muzicale ale urbei. Pe de altă parte, și numărul din ce în ce mai redus al criticilor profesioniști în limba maghiară face imposibilă relatarea tuturor evenimentelor. În domeniul criticii muzicale, situația devine tot mai „critică”. După evenimentele din 1989, numărul criticilor muzicali cu responsabilitate profesională a scăzut alarmant. În urmă cu treizeci-patruzeci de ani, despre un concert/spectacol extraordinar, despre o premieră apăreau simultan mai multe critici „pro și contra”, în zilele noastre, deseori se întâmplă că spectacole de nivel european rămân fără ecou. Din 2006, în *Szabadság* – cotidianul cu cel mai mare tiraj din Cluj – deloc sau doar sporadic, apar critici muzicale despre spectacolele Operei Naționale Române și ale Operei Maghiare. Anunțurile sub formă de avanpremieră, relatările despre conferințele de presă și interviurile sporadice nu pot înlocui o critică muzicală de valoare ce se bazează pe a cunoaștere profundă de specialitate, pe coerență lingvistică și pe o stilistică individuală autentică.

În lipsa scrierilor muzicale, istoria cultural-artistică a instituțiilor muzicale rămâne lacunară pentru posteritate.

c) În cadrul cercetării, am ajuns la concluzia că viața culturală (muzicală) dintotdeauna a fost dependentă și influențată de mediul socio-politic-economic.

Pentru societatea intelectuală – indiferent de etnie – preocupată dintotdeauna de păstrarea valorilor, schimbările de după 1989 au însemnat noi speranțe. Trebuie să recunoaștem că această cotitură istorică a schimbat prioritățile în ceea ce privește valorile culturale. Un segment semnificativ al societății a devenit tot mai egoist și preocupat doar de bunăstarea materială individuală, interesele noii elite politice nu se îndreaptă spre cultură, mai puțin spre cultura muzicală. Ca rezultat, mulți intelectuali și mulți artiști muzicieni au emigrat spre Vest ca să-și asigure o existență materială decentă, succesul carierei artistice, reconstrucția vieții culturale-muzicale a societății românești devenind o sarcină vitală pentru cei rămași în țară.

Siguranța existențială materială a oricărei instituții muzicale este dependentă de buget, managerii instituțiilor fiind în permanentă alertă pentru obținerea subvențiilor. Preocuparea constantă a formațiilor muzicale se îndreaptă spre păstrarea tradițiilor, a festivalurilor muzicale – *Toamna Muzicală Clujeană, Festivalul Mozart, Festivalul de muzică contemporană Cluj-Modern* – și spre organizarea de noi proiecte. Amatorismul ideologizat și propagat de Festivalul Național „*Cântarea, României*”, în perioada dictaturii ceaușiste, a fost înlocuit cu evenimente muzicale bazate pe criterii estetice și profesionale. Trecerea liberă a granițelor a deschis noi orizonturi pentru perfecționări profesionale în marele centre muzicale cu tradiții din occident, facilitând și participarea la concursuri și festivaluri internaționale. Experiența dobândită în străinătate a tinerilor artiști se manifestă prin nivelul artistic/interpretativ tot mai ridicat al concertelor și spectacolelor clujene.

Într-un spațiu multicultural, arta minorității maghiare își păstrează caracterul specific și se îmbogățește continuu. Fundațiile și proiectele europene câștigate au o contribuție materială esențială pentru crearea de noi valori și revigorarea celor vechi în viața instituțiilor muzicale. Cine s-ar fi gândit, în perioada 1970–1989, la posibilitatea susținerii unor serii de concerte cu conținut religios – Crăciun, Paște, Rusalii – și unor recitaluri permanente de orgă în bisericile de diferite confesiuni? A devenit posibilă interpretarea în premieră a lucrărilor vocal-simfonice de talie internațională ale compozitorilor maghiari, ca de ex: *Psalmus Hungaricus* de Zoltán Kodály, sau *Legenda Sfântei Elisabeta* de Franz Liszt.

Zilele Culturii Maghiare Clujene sărbătorite anual la scenă deschisă, contribuie la interferențe multiculturale și cunoaștere reciprocă.

Între cele două opere din Cluj, Opera Națională Română și Opera Maghiară, colaborările au existat întotdeauna. În ultimul deceniu, s-au permanentizat legăturile artistice prin schimburile de soliști, balerini, dirijori, instrumentiști și regizori. Publicul iubitor de operă participă la spectacolele ambelor instituții, traducerea spectacolelor fiind asigurată prin subtitrare. Arta muzicală, prin limbajul ei universal, asigură o atmosferă de armonie și înțelegere.

Se întâmplă deseori că premierele și spectacolele extraordinare de la Opera Maghiară sunt apreciate de critici doar în presa românească. Lipsește contribuția maghiară a criticii și cronicii în acest sens.

În urma analizei scrierilor muzicale, am ajuns la concluzia că, odată cu schimbarea politicii programelor în diferitele instituții muzicale, atenția se focalizează pe păstrarea conștientă a valorilor trecutului și prezentului muzical. Din trecut, s-a păstrat repertoriul tradițional al muzicii universale și românești și a fost completat cu lucrări de valoare mai puțin cunoscute sau chiar necunoscute pentru publicul clujean din repertoriul dinainte de 1989.

În pofida crizei economice din ultimele decenii, se regăsesc în viața concertistică clujeană din prezent eforturi însemnate pentru realizarea unor interpretări de înaltă ținută artistică, de nivel european. Astfel, Clujul cu tradiții seculare muzicale își poate redobândi faima de odinioară.

d) Cronica evenimentelor, conturată prin analiza scrierilor muzicale din perioada 1970–2010, demonstrează presupuziția că, după evenimentele din 1989 – în pofida crizei politico-economice – viața muzicală clujeană s-a îmbogățit:

- Din repertoriul stagiunilor Filarmonicii „Transilvania” au dispărut lucrările contemporane propagandistice și fără valoare estetică, ele fiind înlocuite cu piese valoroase ale compozitorilor recunoscuți pe plan local și mondial. S-au înmulțit simultan premierele lucrărilor de valoare universală marginalizate în perioada analizată, din motive ideologice.
- Au devenit frecvente lucrările pe teme religioase: a crescut numărul premierelor vocal-simfonice și s-a îmbogățit repertoriul coral *a cappella*.
- Prin seria concertelor susținute în biserici, asistăm la renașterea muzicii pentru orgă.
- S-au permanentizat concertele pe teme religioase din preajma sărbătorilor.

- A crescut numărul concertelor comemorative, al galelor aniversare legate de tradițiile culturale locale.
- Datorită concertelor de nivel european, susținute în cadrul *Festivalului muzicii baroce*, precum și de către formațiile clujene „Flauto Dolce” și „Transsylvania Barokk”, muzica veche și-a recăpătat prestigiul de altădată.
- Prin premierele lor absolute sau locale, *Formația „Ars Nova”, Festivalul Cluj Modern, Opera Națională Română*, precum și *Opera Maghiară* prin suitele de manifestări cultural-artistice au contribuit esențial la promovarea muzicii contemporane.
- Activitatea formațiilor camerale din țară în ultimii ani se manifestă în cadrul *Festivalului „deCameron”*, festival care și prin prezența numeroaselor formații invitate de peste hotare, garantează redobândirea prestigiului muzicii de cameră.
- Datorită nivelului de pregătire profesională instrumentală și vocală în cadrul Liceului și al Academiei de muzică, este asigurată continuitatea formării generațiilor de muzicieni; a crescut numărul interpreților tineri și al formațiilor camerale premiate la concursurile internaționale.
- Opera Maghiară din Cluj-Napoca este unica instituție muzicală din lume care servește cultura unei minorități și păstrează în repertoriu, pe lângă valorile românești și universale, integrala operelor lui Ferenc Erkel, care susține concerte comemorative Béla Bartók și Zoltán Kodály, organizează festivaluri de operetă cu lucrările lui Imre Kálmán sau concerte vocal-simfonice cu ocazia Festivalului „Franz Liszt 200”.
- Opera Națională Română și Opera Maghiară din Cluj-Napoca își mențin în repertoriu opere de mare valoare din istoria muzicii universale – Mozart, Rossini, Mascagni, Donizetti, Verdi, Puccini – și promovează totodată opere încă necunoscute sau recent descoperite pentru publicul clujean.
- Cele două instituții lirice, prin lucrările scenice muzicale pentru copii și tineret – spre exemplu, *Muzicienii din Brema, Ali baba, Sunetul muzicii, Albă ca zăpada, Coppélia* – își asumă menirea nobilă de a contribui la educarea muzicală simultană a copiilor și a părinților lor.

- Concertele educative susținute de orchestra *Filarmonicii Transilvania*, de cele două opere și de orchestra *Academiei de Muzică „Gh. Dima”* joacă un rol important în educarea muzicală a viitorului public clujean.
- *Editura Arpeggione* desfășoară o activitate de pionierat în editarea partiturilor compozitorilor maghiari din Transilvania și Cluj, favorizând promovarea lucrărilor contemporane instrumentale, vocale și vocal-instrumentale.
- Prin prezența concertistică și scenică a interpreților și dirijorilor străini de renume mondial, viața muzicală a Clujului a ajuns la un nivel european, iar succesele muzicienilor din oraș obținute pe scenele internaționale măresc faima artei muzicale românești.
- Festivalurile *Toamna Muzicală Clujeană*, *Festivalul Mozart*, *Festivalul de muzică contemporană „Cluj Modern”*, *Festivalul și Concursul Internațional „Sigismund Toduță”*, *Festivalul Internațional de Chitară Transilvania*, *Festivalul de muzică barocă „La Stravaganza”*, prin invitarea consecventă a interpreților celebri din țările Europei (și nu numai), asigură pe lângă afirmarea tinerelor talente din țară și de peste hotare nivelul artistic mondial caracteristic vieții muzicale clujene.

Concluzia finală:

Argumentele mai sus amintite demonstrează presupuziția că, deși societatea noastră este orientată spre bani, spre existența materială luxoasă, există totuși dorința de îngrijire a valorilor spirituale iar cultura (muzicală) rămâne o cerință socială indispensabilă. S-au creat condițiile pentru ca municipiul Cluj să devină un „oraș al muzicii”, pe plan național și european deopotrivă, iar în cazul obținerii titlului de Capitală Culturală Europeană – la care candidează pentru anul 2021– să-și confirme statutul de „oraș al muzicii” și pe plan universal.

Bibliografie selectivă:

- Angi István: *Gondolatok a művészetéről*. Kriterion Könyvkiadó, Buk., 1978.
- Angi István: *Az esztétikum zeneisége*. KOMP-PRESS Kiadó – Korunk Baráti Társaság, Kolozsvár, 2001.
- Angi István : *A zenei szépség modelljei*. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár, 2003 a.
- Angi István : *Zeneesztétikai előadások. I. kötet*. Scientia Kiadó, Kolozsvár, 2003 b.
- Angi István: *Zeneesztétikai előadások. I. kötet*. Scientia Kiadó, Kolozsvár, 2005.
- Balázs–Szayly–Szilágyi: *Médiaismeret. Sajtó–rádió–televízió–internet*. Diák-és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete, Bp., 2005
- Balázs Géza: *Újságírás, rádiózás. Aktualitás –demokrácia – helyi közösségek – alternativitás*. Haza és Haladás Alapítvány., Konrad– Adenauer – Stiftung ., Diákújságírók Országos Egyesülete., Bp., 1995.
- Batta András: *Álom, álmom, édes álmom*. Corvina-Kiadó, Bp., 1992.
- Benkő András (szerk.): *Seprődi János válogatott zenei írásai és népzenei gyűjtése*. Kriterion Könyvkiadó, Buk., 1974.
- Bernáth László (szerk.): *Új műfajismeret*. Sajtóház Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2002.
- Bloch, Marc: *A történész mestersége*. Osiris Kiadó, Bp., 1996.
- Capătă, Mirela: *Ruha István. Élet a hegedű csillagjegyében*. (Fordította: Nagy-Hintós Diana.). Editura Chamides, Bistrița, 2013.
- Cs. Gyimesi Éva: *Honvágy a hazában. Esszék, interjúk, publicisztikai írások*. Pest Szalon Könyvkiadó., Bp.,1993.
- Cseke Péter: *Hazatérő szavak. Publicisztikai írások, riportok*. (1970–1985). Albatrosz Könyvkiadó., Buk., 1985.
- Cseke Péter: *Hazatérő szavak. Szociográfiai riportok*. Püski Kiadó., Bp., 1993.
- Cseke Péter: *Időrobbanás. Esszék, tanulmányok, dokumentumok a szellemi útkeresés műhelytörténetéből*. Széphalom Könyvműhely, Bp., 2003.
- Debussy, Claude: *Croche úr, a műkedvelők réme*. Zeneműkiadó Vállalat., Bp., 1959.
- Fischer Sándor: *Retorika*. Kossuth Könyvkiadó., Bp., 1981.
- Geerz, Clifford: *Az értelmezés hatalama*. Osiris Kiadó, Bp., 2001.
- Garaz, Oleg: *Muziconautice*. Editura Tribuna., Cluj-Napoca., 2006.

- Gyórfy Gábor: *Cenzúra és propaganda a kommunista Romániában. A romániai magyar nyilvánosság korlátozása a kommunista diktatúra időszakában.* KORUNK., KOMPRESS KIADÓ., Kolozsvár, 2009.
- Hauser, Arnold: *A művészet szociológiája.* Gondolat, Bp., 1982.
- Hoffman, Alfred: *Orizonturi muzicale.* Editura Muzicală., București., 1979.
- Kóla Margit dr. (szerk.): *Hector Berlioz emlékiratai.* I-II. kötet., (a mű eredeti címe: *Memoires de Hector Berlioz.* Fordította: Faragó László) Zeneműkiadó Vállalat., Bp., 1956.
- Koppándi Sándor (szerk.): *A romániai magyar nemzetiség.* Kriterion Könyvkiadó., Buk., 1981.
- Króó György(szerk.): *Vita a zenekritikáról.* Zeneműkiadó Vállalat., Bp., 1971.
- Lakatos István: *Zenetörténeti írások.* Kriterion Könyvkiadó, Buk., 1971.
- Lakatos István: *Kolozsvári magyar muzikusok emlékvilága. Szemelvények a XIX. századi zenei írásokból.* Kriterion Könyvkiadó, Buk.,1973.
- Lakatos István: *A kolozsvári magyar zenés színpad.* Kriterion Könyvkiadó, Buk.,1977.
- Laskay Adrienne: *A kolozsvári Állami Magyar Opera 50 éve.* Erdélyi Híradó Kiadó., Kolozsvár., 2003
- László Ferenc: *Zenei ügyelet.* Kriterion Könyvkiadó, Buk., 1976.
- László Ferenc: *Zenén innen, zenén túl.* Kriterion Könyvkiadó, Buk.,1987.
- Losonczi Ágnes: *A zene életének szociológiája.*Zeneműkiadó, Bp., 1969.
- Marquard, Odo: *Az egyetemes történelem és más mesék.* Atlantisz, Bp., 2001.
- Mast, Claudia: *Az újságírás ábécéje.* Greger – Delacroix., SZTE., Médiainstítút., Bp., 2005.
- McQuail, Denis: *A tömegkommunikáció elmélete.* Osiris Kiadó., Bp., 2003.
- Mikó Imre: *Az utolsó erdélyi polihisztor.* Kriterion Könyvkiadó, Buk.,1971.
- Molnár Antal: *Zenekultúra.* Zeneműkiadó Bp., 1975.
- Molnár Jenő Antal: *A zenekritika.A kritika mesterei– a kritika mestersége.*Zeneműkiadó Vállalat., Bp., 1965.
- Muşat, Gheorghe: *De-ale muzicienilor și nu numai...*Casa Cărții de știință., Cluj- napoca, 2009.
- Noveanu, Monica: *Universul muzicii romantice.* Arpeggione., 2002.

Ormay Imre: *Megbukott zenekritikák*. Zeneműkiadó Vállalat, Bp., 1963.

Pascu, George: *Viața muzicală românească interbelică*. Editura Artes., Iași., 2007.

Ricoeur, Paul: *Az élő metafora*. Osiris., Bp., 2006.

Sava, Iosif: *Euterpe vonzásában*. Kriterion., Buk., 1987.

Sbârcea, George: *Întâlniri cu muzicieni ai secolului XX*. Editura Muzicală., București, 1984.

Schranz András (szerk.) *A tudomány térképe. Kisenciklopédia a tudomány egészéről*. Keraban Kiadó, 1995.

Stokes, Jane: *A média- és kultúrakutatás gyakorlata*. Gondolat Kiadó, PTE Kommunikáció-és Médiatudományi Tanszék., Budapest–Pécs., 2008.

Szabó Katalin: *Kommunikáció felsőfokon*. Kossuth Kiadó, Bp., 2001.

Szabolcsi Bence: *A művész és közönsége*. Zeneműkiadó Vállalat., Bp., 1964.

Tengelyi László: *Élettörténet és sorseseemény*. Atlantisz., Bp., 1998.

Temeș- Țiplea, Bianca: *Antifonia in extenso. Dialog cu Constantin Rîpă*. Editura Media Musica a Academiei de Muzică „Gh. Dima” din Cluj-Napoca, 1999.

Terényi Ede: *Zene marad a zene?* Kriterion Könyvkiadó., Buk., 1978.

Vasiliu, Laura: *Muzicologia și jurnalismul*. Editura ARTES, Iași, 2007.

Vitányi Iván: *A zenei szépség*. Zeneműkiadó, Bp., 1971.

Wacha Imre: *A korszerű retorika alapjai. I.-II. kötet*. Szemimpex Kiadó, Bp., 1994.

Zoltai Dénes: *Az esztétika rövid története*. Kossuth Könyvkiadó., Bp., 1987.

*

Angi István: *Terényi Edével négy szemközt a zenével*. Korunk., 2001., március. In: Angi, 2003: 250–261 p.

Angi István: *Portrétvázlat László Ferencről*. In: Angi István, 2003, 228.

Benkő András: *Din aspectele presi muzicale clujene în perioada interbelică. Principalele genuri ale presei muzicale locale*. In: *Lucrări de muzicologie*. Vol. 10–11., Conservatorul de Muzică „G. Dima”, Cluj-Napoca., 1979, 103 –115.

Benkő András: *Lakatos István zenei bibliográfiája (1970– 1979)*. In: Benkő András (szerk.): *Zenetudományi írások*. Kriterion Könyvkiadó, Buk., 1980., 310–318.

Benkő András: *Lakatos István (1895–1989)*. Erdélyi Múzeum., 57. Kötet, 1–2. Füzet.

Bernáth László: *Irodalom és újságírás*. In: Bernáth László (szerk): *Új műfajismeret*. Sajtóház Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp, 2002., 20–25 p.

1995.

Brassai Sámuel: *Magyar vagy cigányzene?* In: Lakatos,1973: 114–137 p.

Braudel, Fernand: *Histoire et sciences sociales. La longue durée*. Annales ESC 4.,1958., 725–753 p.

Cs. Gyimesi Éva: *Történelmi holtvágányon*. In: Cs. Gyimesi, 1993: 165.

Cseh Kulcsár Gabriella: *Filarmonica de Stat din Cluj-Napoca și aportul ei la dezvoltarea culturii muzicale din țara noastră*. Lucrare de diplomă. Conservatorul de Muzică G.Dima Cluj-Napoca, 1977., 1–80.

Cseke Péter: *Egyetlen hatalmunk: a (sajtó)nyilvánosság*. In: *Hazatérő szavak. Szociográfiai riportok*. Püski Kiadó., Bp., 1993.

Cseke Péter: *Művelődési eszmény– eszményi Művelődés*. In: Cseke,1985: 140–142.

Cseke Péter: *Húsz év a kétezerből*. In: Cseke,2003: 251

Dávid István: *Orgonagondjainkról – egy évforduló kapcsán. Kihagyott gondolatok a Református Szemle „ünnepi” számából*. Korunk., 1990.10., 1356–1359

Földes Anna: *A műkritikáról*. In: Bernáth (szerk.), 2002.

Gyáni Gábor: *A helytörténet-írás jelentőségéről*. Honismeret XVIII. 1.,Bp. 1990., 3–7.

Halbwachs, Maurice: *Les cadres sociaux de la mémoire*. Librairie Félix Alcan, Paris, 1925.

Kodály Zoltán: *Gyermeknap beszéd*. In: *Néphagyomány és zenekultúra*. Kriterion Könyvkiadó, Buk.,1974., 199–202.

Kulcsár Gabriella: *A közönség operaháza*. In: *A Kolozsvári Magyar Opera 220 év után*. Kolozsvári Magyar Operabarátok köre., Kolozsvár, 2012., 4–5.

Lakatos István: *Ruzitska Györgytől Farkas Ödönig*. In: Lakatos, 1973: 5– 36.

László, Ferenc prof.Dr.: *Viața muzicală a Clujului*. (Előadás szövege) Academia de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj.2005.

László Ferenc: *A hittan: főtantárgy.László Dezső, a kollegiumi vallástanár*. In: Cseke (szerk.), 2004: 36.

Mandelbaum, David: *Életrajzi tanulmány: Gandhi*. Documentatio Ethnographia 9.sz. Bp., 1982., 29–46.

Marquard, Odo: *Az egyetemes történelem és más mesék*. In: Uő: *Az egyetemes történelem és más mesék*. Atlantisz., Bp., 251–274.

Nemesszeghiné Szentkirályi Márta: *A zenei nevelés szerepe az ember személyiségének fejlesztésében*. In: A Kodály Intézet Évkönyve. Kecskemét, 1982., 82– 86.

Tóth Aladár: *A magyar zenekritika feladatai*. Nyugat, 1925. 18. szám. 1–4.

Veress Dániel: *Magyar nyelvű hivatásos színhátság Romániában*. In: Koppány (szerk.), 1981: 462–477.

*

Bartók-szám, Művelődés, 1970. szeptember. 9. Szám

László Ferenc: *Lakatos István*. Művelődés, 1975/3. In: László, 1987: 73 .

Szőcs István: *Lehet a kabaré...művészet is?* Művelődés, 1984. december., 12. szám., 27.

Horváth Andor: *Jó magot vetettünk!* In: Művelődés , 1990.január., 5–6.

Gereben Ferenc: *Identitástudat és kultúra* . Művelődés., 2000.április., IV. szám. 4–5.

Bíró Emese–Tamáska Máté: *Végzős fiatalok jövőképe és társadalmi beilleszkedése*. Művelődés, 2000. április, IV. szám. 7–8 .

László Ferenc: *A régizene művelése Erdélyben*. Művelődés, 2007. Március.

Pleşa Róbert: *Az erdélyi magyar kulturális élet változásai. Interjú Szép Gyulával, a kolozsvári Magyar Opera ügyvezető igazgatójával.*, Művelődés, 2010.március., 3. szám. 8–10.

Vermes Péter: *Zene és anyanyelv*. Korunk, 1972/ 5. 665-668.

Horváth Andor: *Ötvenes évek*. Korunk., 1997/9. 3–4.

Szász János: *Terror az irodalom ellen*. Korunk., 1997/9. 34–39.

Fodor Sándor: *A félelem évtizede*. Korunk., 1997/9. 52–55

Dan Pavel: *A beavatás éve* (Szabó Géza fordítása) Korunk, 1998/7. 4–6.

Vermes Péter: *Nyitány egy műfajhoz*. A Hét, 1970. október 23., 8.

Fodor Sándor: *Ha lehet...többet!* A Hét, 1970. október 30., 8

Vermes Péter: *Közönség és modern zene*. A Hét, 1970. november 6., 8.

Vermes Péter: *Közönség és „rég” zene*.A Hét, 1970. november 13., 8

Rónai István: *Osztályozhatatlan zenekritikák*. A Hét, 1971. február 12.

László Ferenc: *Sokszólamú fesztivál*. A Hét, 1971. október 22., 8.
László Ferenc: *Sigismund Toduță*. (lemez- recenzió) A Hét 1972. augusztus 4.,8.
Rónai István: *Kolozsvári Zenei Ősz –1972*. A Hét, 1972. október 20., 8.
Rónai István: *Kolozsvári Zenei Ősz –1973*. A Hét, 1973.október 19., 8.
László Ferenc: *Bartók magyarsága és egyetemessége*. A Hét, 1981. március 20., 7.,10.
László Ferenc: *A román zene ünnepe*. Utunk, 1970. október 2.
Simon Dezső: *Quo vadis, kolozsvári zenei élet?* Utunk, 1971. július 2
Banner Zoltán: *A zenei írásról– a zeneiróval*. Utunk,1974. április 5.
Barabás Béla: *A kolozsvári filharmónia – az új zenéért*. Utunk, 1985. január 25.
Barabás Béla: *Gyümölcsöző húsz év*. Utunk, 1985. február 22.
Barabás Béla: *Vallomás zenében*. Utunk, 1985.június 25.
Demény Attila: *Igazi kamarazene*.Utunk, 1985. július 12.
Fehérvári László: *Mi a siker titka?* Utunk, 1985. július 12.
László Ferenc: *A tizedik évtized küszöbén*. Utunk, 1985 március 1.
Barabás Béla: *Zenei Ősz 1988*.Utunk, 1988.október 28.

*

Benkő András: *Zeneművészetünk szolgálatában*. Igazság, 1970. febr. 28.
Aniszi Kálmán: *Kolozsvári Zenei Ősz*. (Interjú Erich Bergellel) Igazság, 1970 szeptember 5.
Dumitru Mircea: *Kolozsvár művészete a nemzetközi körforgásban*. Igazság, 1970. október 4.
Hencz József: *A Collegium Musicum Academicum*. (Zenei élet-rovat) Igazság. 1970. október 10.
Kóródy Elek: *Ilyenek vagyunk. Beszélgetés Ágoston Andrással*. Igazság, 1970. november 15.
Aniszi Kálmán, Krizsán Zoltán: *Kolozsvár művészeti élete*. Igazság, 1970. december 31.
Kóródy Elek: *Művészeti napló: Titus Pauliuc.* Igazság, 1971. február 3.
Hencz József: *Romulus. Bemutató a Román Operában*. Igazság, Zenei élet-rovat, 1971. május 12.
Rónai István: *Kolozsvári Zenei Ősz – 1974. Keddtől vasárnapig*. Igazság, 1974. október 8.

Fehérvári László: *Évadkezdés a Román Operában*. Igazság, 1974. október 14.

Fehérvári László: *Az Állami Magyar Opera új tagja: Kriza Ágnes*. Igazság, 1974. szeptember 14.

A. Paul: *A Filharmónia februári műsortervéből*. Igazság, 1975. január 23

Fehérvári László: *Román Opera. Egy vendégénekes és egy bemutatkozás a Traviatában*. Igazság, 1975. február 18.

Rónai István: *A Román Opera bemutatója. Utazás Apollodorossal*. Igazság, 1975. április 15.

Fehérvári László: *Beszéljünk csak az operetről*. Igazság, 1975. április 25.

Szövérdi Zoltán: *A díjak köteleznek*. Igazság, 1986. február 12.

Kóródy Elek: *Román Opera . Balett-bemutató*. Igazság, 1989. november 2.

Fodor Sándor: *Szabad sajtó–szabad szó*. Szabadság, 1990. január 6.

Szegő Péter: *Valóban vádolt-e Cornel Țăranu?* Szabadság, 1990. január 23.

Herédi Gusztáv: *Itt a cenzúra, hol a cenzúra?* Szabadság, 1990. március 15.

Nagy-Hintós Diana: *Újra külföldön szerepelt a kolozsvári Állami Magyar Opera*. Szabadság, 2000. szeptember 2.

Morvay István: *Évadnyitás a Filharmóniánál* Szabadság, 2000. szeptember 11.

Horváth Gyöngyvér: *Kezdődik az V. Nicolae Bretan nemzetközi dalverseny*. Szabadság, 2000. Szeptember 21.

Kulcsár Gabriella: *Bretan-émlékhangverseny*. Szabadság, 2000. szeptember 26.

Turánitz J. Lajos: *Évadnyitó társulati gyűlés a kolozsvári Állami Magyar Operában 2000. október 10.*, Szabadság, 2000. október 12.

Hintós Diana: *A hannoveri világkiállítás meghívottja volt a kolozsvári Állami Magyar Opera*. Szabadság, 2000. október 14.

Morvay István: *A trubadúr. Felújítás a Román Operában*. Szabadság, 2000. november 4.

Morvay István: *Kolozsvári Zenei Ősz 2000. Beethoven: C-dúr Mise*. Szabadság, 2000. november 10.

Kulcsár Gabriella: *Kolozsvári Zenei Ősz 2000. Modern premierek*. Szabadság, 2000. november 17.

Laskay Adrienne : *Szalay Miklós zeneszerző 70 éves*. Szabadság, 2000. november 27.

Kulcsár Gabriella: *X. Mozart fesztivál. Nyitány*. Szabadság, 2000. december 5.

Hintós Diana: *70. születésnapját ünnepelte Szalay Miklós egyetemi tanár és zeneszerző.* Szabadság, 2000. december 9.

Hollós Máté: *Pályakezdő zeneszerzők arcképe. Lászlóffy Zsolt.* Szabadság, 2000. december 16.

Morvay István: *Krisztus hét szava a keresztfán.* Szabadság, 2001. január 30.

Morvay István: *Egyfelvonásos vígoperák bemutatója az Állami Magyar Operában.* Szabadság, 2001. február 20.

Kulcsár Gabriella: *Szombat déli négykezesek.* Szabadság, 2001. február 27.

Kulcsár Gabriella: *IX. Mátyás-napok. Schola Gregoriana Monostorinensis.* Szabadság, 2001. február 27.

Kulcsár Gabriella: *25 éves a zeneakadémia üttösegüjttese.* Szabadság, 2001. május 24.

Nagy-Hintós Diana: *Turandot, azaz Odabella születésnapjára. 80 éves Albert Annamária operaénekesnő.* Szabadság, 2006 szeptember 12.

Nagy- Hintós Diana: *XL.KZŐ Flauto Dolce a Bánffy-palotában.*Szabadság, 2006.szeptember 15.

Turánitz J.Lajos: *Bartók Béla színpadi művei Kolozsváron.* Szabadság, 2006.szeptember 17.

N.-H.D.: *Évadkezdés a Román Operában.* Szabadság, 2006. szeptember 29.

Kulcsár Gabriella: *Szórakaténusz II.,* Szabadság, 2006.október 19.

Nagy-Hinós Diana: *Bartók Emléknapok Kolozsváron.* Szabadság, 2006.november 11.

N.-H.D.: *XVI. Mozart-fesztivál.Vonósnégyesek sikere.* Szabadság, 2006. december 13.

Nagy-Hintós Diana: *Lehár-bemutató a Román Operában.* Szabadság, 2007.január 19.

Nagy-Hintós Diana: *Magyar Kultúra Napja. Újra életet hirdetett a nép dala.* Szabadság, 2007. január 22.

Nagy-Hintós Diana: *Steinway-zongorák a kolozsvári zeneakadémián.* Szabadság, 2007.január 24.

Turánitz J.Lajos: *Életmű- és Hűség-díj átadás a Magyar Operában.*Szabadság, 2007.január 31

Csákány Csilla: *Zenei életünk példaképei.* Szabadság, 2007.február 3.

Fekete Adél: *Kriza Ágnes emlékhangverseny.* Szabadság, 2007. február 6.

Fekete (Adél): *Kele Brigittáé az idei Kriza-díj.* Szabadság, 2007.február 10.

Kulcsár Gabriella: *Psalmus Hungaricus. A filharmónia félévszázados történetében először.* Szabadság, 2007. március 7.

Laskay Adrienne: *Újabb kortárs magyar operák.* Szabadság, 2007. március 31.

N.-H.D.: *Díszdoktorrá avatták Angi Istvánt.* Szabadság, 2007. május 12.

Nagy-Hintós Diana: *VI. Pütkösdí Hangversenysorozat.* Szabadság, május 22.

N.-H.D.: *Ursula Philippi búcsúkoncertje.* Szabadság, 2007. május 24.

Farkas Imola: *Tizenhét ország karmesterei Kolozsváron.* Szabadság, 2007. május 29.

Kulcsár Gabriella: *Zseniális pütkösdí hangverseny. Kolozsváron lépett fel a magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar.* Szabadság, 2007. május 29.

Nagy-Hintós Diana: *Bernstein bemutató a Román Operában.* Szabadság, 2007. május 31.

Nagy-Hintós Diana: *Tenorparádé a Román Operában.* Szabadság, 2007. június 2.

Cs(ákány) Cs(illa): *II. Bartók Béla Nemzetközi Operakarmester-verseny.* Szabadság, 2007, június 4.

F(erencz) Zs(olt): *Változatos programok a kolozsvári Gheorghe Dima zeneakadémián.* Szabadság, 2010. október 9.

Ferencz Zsolt: „A mesék kapuján,/ma bejuthatsz komám,/hidd el, érdemes...” *Ali Baba és a negyven rabló a magyar operában.* Szabadság, 2010. október 10.

Nagy-Hintós Diana: *Egyedi élmények a Terényi-mű ősbemutatóján.* Szabadság, 2010. október 12.

Nagy-Hintós Diana: *XLIV. Zenei Ősz. Bécsben tökéletesíti tudását az Arcadia vonósnégyes.* Szabadság, 2010. október 20.

Nagy-Hintós Diana: *Győri fiatalokkal énekeltek a zenelíceum tanulói.* Szabadság, 2010. október 20.

Kulcsár Gabriella: *Gradus ad Parnassum I.* Szabadság., 2010. június 5.

Kulcsár Gabriella: *Gradus ad Parnassum II.* Szabadság., 2010. június 14.

Nagy-Hintós Diana: *Élénk érdeklődés övezte a nyolcadik Erdélyi Nemzetközi Gitárfesztivált. Világklasszisok léptek fel a sikeres rendezvénysorozaton.* Szabadság, 2010. augusztus 24.

Nagy-Hintós Diana: *Ötéves a Napocelli gordonka együttes.* Szabadság, 2011. október 11.

Kulcsár Gabriella: *Freddy Kempf a Liszt-fesztiválon.* Szabadság, 2011. október 20.

*

- Bocu, Mihaela: *Opera aperta, Opera viva!/ Concertul aniversar OPERA 90.,* Făclia de Cluj • Luni, 15 Iunie 2009.
- Bocu, Mihaela: *Opera aperta, Opera viva!/BĂRBIERUL DIN SEVILLA.* Făclia de Cluj., Sâmbătă–Duminică., 20 iunie
- Cojoc, Codruța: *Operetă cu accente...teatrale. Interviu realizat de Codruța Cojoc.* TRIBUNA • NR. 106 • 1-15 februarie 2007., 29.
- Groza, Claudiu: *Spectacol aniversar al Operei a scos clujenii în stradă.* Clujeanul., Duminică, 14 iunie 2009.
- Groza, Claudiu: *Noua premieră a Operei clujene Candide a entuziasmat publicul.* Ziarul Clujeanului., 2007, măjus 29.
- Iancu, Ciprian: *Recital de operă la Iulius Mall.*CLUJEANUL (ediția online) 16 decembrie 2007.
- Otrocol, Florin : *Fantoma de la Operă.* Informația Cluj, 10 ianuarie, 2008
- Petreu, Marta: *Cornel Țăranu la Opera Româna* APOSTROF • anul XVIII, 2007, nr. 4 (203).
- Robu, Răzvan: *Forța destinului, premiera Operei Naționale Cluj-Napoca.,* Art. Act Magazine. Nr.39, Octombrie 14, 2009.
- Șorban, Elena Maria muzicolog: *Opera clujeană: premieră FORȚA DESTINULUI de Verdi – sau despre forța unei instituții artistice.* cIMeC– Institutul de Memorie Culturală, Cronia muzicală on-line, 13 octombrie. 2009.,
- Stanciu, Alba Simina: *Don Giovanni. Opera ca performance teatral.*Tribuna.,nr.199, 16–31 decembrie, 2010.
- Tatar, Florentina : „*Opera pentru cunosători.*” Monitorul de Cluj, 03/04/2007
- Voiculescu, Dan: *Toamna muzicală.* Tribuna, 1965. IX. 23.